บทที่ 4

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้เสนอไปแล้วในบทที่ 3 จะนำมาอภิปรายผลโดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการอภิปรายผลของการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ และการหาเหตุผลของจรรยาวิจารณ์ เปรียบเทียบแต่ละกลุ่ม โดยจะอภิปรายตามชนิดของจรรยาวิจารณ์ทั้ง 14 ด้าน รวม 14 ข้อ และจะกล่าวถึงจรรยาวิจารณ์ของเด็กหนีบ้าน และของผู้ปกครองเด็กหนีบ้านมากที่สุด

ตอนที่ 2 เป็นการอภิปรายผลของการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างกลุ่มเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง และเด็กธรรมดากับผู้ปกครอง

ตอนที่ 1

1. จรรยาวิจารณ์ด้านความยุติธรรม

ก. เป็นสถานการณ์ที่กล่าว ถึง น้องแย่งของเล่นพี่แล้วเกิดทะเลาะกันเสียงดัง แม่เห็นเข้าจึงลงโทษด้วยการตีลูกทั้งสองคน

จากการทดสอบค่าไคสแควร์ ในระหว่างกลุ่มเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง ปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มมีจรรยาวิจารณ์ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่จากอัตราส่วนร้อยละของการตอบ จะเห็นว่าผู้ปกครองที่ตัดสินการกระทำของแม่ว่ายุติธรรม มีจำนวนมากกว่าเด็กหนีบ้าน โดยให้เหตุผลว่า เพราะทำผิดทั้งสองฝ่าย และเป็นการสั่งสอน(ดูตารางที่ 9) แสดงว่าผู้ปกครองเด็กส่วนใหญ่ตัดสินความยุติธรรมจากพฤติกรรมสุดท้ายที่เกิดขึ้น คือ เพียงแต่เห็นว่าเด็กสองคนทะเลาะกันเสียงดังเท่านั้น ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักของความยุติธรรม คือไม่มีการพิจารณาถึงเหตุผลของการกระทำก่อน ส่วนเด็กหนีบ้านกลับมีความเข้าใจด้านความยุติธรรมมากกว่าผู้ปกครอง โดยให้คำตอบส่วนใหญ่ว่าการกระทำของแม่ไม่ยุติธรรม เพราะอีกฝ่ายไม่ผิดและควรมีการสอบสวนก่อน จากแง่นี้ ประสิทธ์ หะรินสุต[24] ได้กล่าวไว้ว่า

---

[24]ประสิทธิ หะรินสุต, เรื่องเดียวกัน, หน้า 203.

ข้อที่น่าสังเกตจากการอยู่ใกล้ชิดกับพวกเด็กหนีบ้าน คือ เด็กมีความรู้สึกไวต่อความไม่ยุติธรรม มักจะคิดว่าผู้ใหญ่ลำเอียง ดังนั้นเมื่อเกิดเรื่องขัดแย้งระหว่างเด็กต่อเด็กด้วยกัน ผู้ใหญ่จึงต้องสอบสวนให้แน่ชัดว่าใครผิดใครถูก ใครผิดมากผิดน้อย การสอบสวนจึงต้องทำอย่างพิถีพิถัน และเอาจริงเอาจังเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าตนได้รับความยุติธรรมจากผู้ใหญ่ เป็นการสร้างความรู้สึกมั่นใจให้กับเด็ก

ในระหว่างกลุ่มเด็กหนีบ้านระดับอายุ 9 ถึง 12 ปี กับอายุ 13 ถึง 16 ปี พบว่ามีความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือเด็กหนีบ้านอายุ 9 ถึง 12 ปี ที่ตอบว่าการกระทำของแม่ยุติธรรม(สมควร) มีจำนวนมากกว่าเด็กอายุ 13 ถึง 16 ปี คือเด็กอายุ 9 ถึง 12 ปีตอบร้อยละ 60.00 ส่วนเด็กอายุ 13 ถึง 16 ปีตอบร้อยละ 24.00 โดยให้เหตุผลส่วนใหญ่ว่าทำผิดทั้งสองฝ่าย แต่เด็กกลุ่มอายุมากจะให้เหตุผลส่วนใหญ่ว่าแม่ไม่ยุติธรรม เพราะอีกฝ่ายไม่ผิดและควรมีการสอบถามก่อน แสดงว่าเด็กหนีบ้านที่มีอายุมากกว่าจะเข้าใจความหมายของความยุติธรรม และมีเหตุผลดีกว่าเด็กอายุน้อย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มัวร์[25] ซึ่งพบว่าเด็กที่มีอายุมากกว่าจะมีการตัดสินด้านความยุติธรรมดีกว่าเด็กเล็ก

ในระหว่างกลุ่มเด็กธรรมดาระหว่างอายุ 9 ถึง 12 ปี กับอายุ 13 ถึง 16 ปี พบว่ามีจรรยาวิจารณ์ที่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญถึงระดับ .05 คือเด็กทั้งสองกลุ่มมีความเห็นส่วนใหญ่ว่าการกระทำของแม่ไม่ยุติธรรม และที่น่าสังเกตคือเด็กธรรมดาอายุ 9 ถึง 12 ปี ที่ตอบว่าการกระทำของแม่ไม่ยุติธรรมมีจำนวนร้อยละ 75.00 ซึ่งมากกว่าเด็กหนีบ้านซึ่งตอบเพียงร้อยละ 40.00 แสดงว่าเด็กธรรมดาเข้าใจความหมายของความยุติธรรมดีกว่าเด็กหนีบ้านในวัยเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กหนีบ้านมีผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่ตัดสินความยุติธรรมที่ไม่ค่อยถูกต้องนัก เด็กจึงเรียนรู้การตัดสินนั้นมา ส่วนผู้ปกครองเด็กธรรมดานั้น จะเห็นว่ามีเปอร์เซนต์ของการตอบว่าแม่ไม่ยุติธรรมมากกว่าผู้ปกครองเด็กหนีบ้าน (ตารางที่ 9) โดยให้เหตุผลว่าพี่ไม่ผิดและควรมีการสอบถามก่อน ความมีเหตุผลอันนี้อาจถ่ายทอดไปถึงเด็ก ให้มีการตัดสินความยุติธรรมที่เหมาะสมดีกว่าเด็กหนีบ้าน

---

[25] Moore, loc. cit.

ข. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงแม่ได้แบ่งหน้าที่ให้ลูกสองคนทำงานบ้าน แต่น้องไม่ทำกลับหนีไปเที่ยว แม่จึงให้พี่ทำงานแทนน้อง

ในระหว่างกลุ่มเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง ปรากฏว่ามีจรรยาวิจารณ์ที่แตกต่างกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือเด็กหนีบ้านที่ตอบว่าการกระทำของแม่สมควร (ยุติธรรม) มีร้อยละ 73.33 ซึ่งมากกว่าผู้ปกครองซึ่งให้คำตอบเพียงร้อยละ 40.00 โดยให้เหตุผลของจรรยาวิจารณ์ว่า เพราะเป็นพี่ต้องทำงานแทนน้อง ส่วนผู้ปกครองที่ตอบว่าการกระทำของแม่ไม่ยุติธรรมมีจำนวนมากกว่าเด็กหนีบ้าน(ตารางที่ 10) โดยให้เหตุผลว่าหน้าที่ใครควรจะเป็นของคนนั้น และเป็นคำสั่งของแม่ต้องทำตาม จากเหตุผลนี้แสดงว่าผู้ปกครองเด็กหนีบ้านตัดสินความยุติธรรมโดยอาศัยหลักความเสมอภาค และคำสั่งของพ่อแม่เป็นเกณฑ์ ส่วนเด็กหนีบ้านจะตัดสินความยุติธรรมโดยคำนึงถึงความเป็นพี่ที่ต้องทำงานแทนน้อง ในขณะเดียวกันมิได้คำนึงถึงความสำคัญของคำสั่งแม่เลย ซึ่งความเห็นนี้อาจแย้งกันจนทำให้เกิดปัญหาได้

ในระหว่างกลุ่มเด็กหนีบ้านระดับอายุ 9 ถึง 12 ปี กับ 13 ถึง 16 ปี พบว่ามีจรรยาวิจารณ์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คือเด็กอายุ 13 ถึง 16 ปี ที่ตอบว่าการที่แม่ให้พี่ล้างจานแทนน้องเป็นการกระทำที่สมควรมีจำนวนถึงร้อยละ 96.00 ซึ่งมากกว่าเด็กอายุ 9 ถึง 12 ปี ที่ให้คำตอบเพียงร้อยละ 25.00 โดยให้เหตุผลว่าเป็นพี่ต้องทำงานแทนน้อง ส่วนเด็กอายุ 9 ถึง 12 ปี ที่ตอบว่าไม่สมควร(ไม่ยุติธรรม) มีจำนวนมากกว่าเด็กอายุ 13 ถึง 16 ปี โดยให้เหตุผลส่วนใหญ่ว่าหน้าที่ใครควรเป็นของคนนั้น(ตารางที่ 10) แสดงว่าเด็กวัยโตมีการตัดสินการกระทำจากความสำนึกในบทบาท และรู้จักเสียสละให้ผู้ที่เด็กกว่า ซึ่งผลของการวิจัยนี้สนับสนุนทฤษฎีของ เพียเจท์[26] ที่กล่าวว่า พัฒนาการทางความคิดของเด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นขั้น ๆ ไปตามวัย จากความรู้สึกที่ตัวเขาเองเป็นศูนย์รวมของความสำคัญทั้งหมด กลายเป็นความรู้สึกที่เขาเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม จากการที่เป็นผู้รับมาเป็นผู้ให้ คือรู้จักเห็นใจผู้อื่น มีการเสียสละ และจากความคิดที่เชื่อมั่นอย่างไม่มีเหตุผล มาสู่ความคิดที่ยืดหยุ่นได้ ใช้เหตุผล ดังการศึกษาเกี่ยวกับจรรยาวิจารณ์ที่เพียเจท์[27] ได้ทำไว้ตอนหนึ่งซึ่งได้ผลการวิจัยนี้คือ เขาได้ยกสถานการณ์ด้านความยุติธรรมขึ้นมาเรื่องหนึ่ง เล่าถึงแม่พาลูกไปคล้ายคลึงกับผล

---

[26] Hans G. Furth, Piaget and Knowledge Theoritical Foundations, (New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1969), p. 250-19.

[27] Piaget, op.cit., pp.200-8.

เที่ยวแล้วแจกขนมแก่ลูกทุกคน แต่ลูกคนเล็กทำขนมตกน้ำ เพียเจท์ได้ตั้งคำถามให้เด็กตัดสิน 3 แบบ คือ 1. ไม่ให้ขนมอันใหม่ เป็นการลงโทษที่ไม่ระวัง 2. ให้ขนมอันใหม่เพื่อจะได้มีกินเหมือนคนอื่น 3. ให้ขนมอันใหม่เพราะถือว่าเป็นน้องเล็ก ให้เด็กตัดสินว่าการกระทำข้อไหนยุติธรรมที่สุด ปรากฏว่าอัตราส่วนของผู้ตอบในข้อ 3 มีดังนี้ อายุ 6 ถึง 7 ปี ตอบร้อยละ 17.00 อายุ 10 ถึง 12 ปี ตอบร้อยละ 42.00 อายุ 13 ถึง 14 ปี ตอบร้อยละ 95.00 ซึ่งแสดงว่าเด็กได้พัฒนาความคิดแคบ ๆ มาสู่ความคิดที่เห็นอกเห็นใจผู้อื่นและมีความสำนึกในบทบาทมากขึ้น

ในกลุ่มเด็กธรรมดาระดับอายุ 9 ถึง 12 ปี กับ 13 ถึง 16 ปี พบว่ามีจรรยาวิจารณ์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้ผลเช่นเดียวกับเด็กหนีบ้านในระดับอายุเดียวกัน คือ เด็กที่โตกว่ามีการตัดสินการกระทำด้วยความรู้สึก สำนึกในบทบาทมีความเห็นอกเห็นใจและรู้จักเสียสละมากกว่าเด็กที่อายุน้อยกว่า

2. จรรยาวิจารณ์ด้านการช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัว

ก. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึง พ่อแม่ไม่มีเงินชำระค่าเล่าเรียนน้อง แต่พี่มีเงินสะสมไว้จากการขายหนังสือพิมพ์เพื่อจะซื้อรถจักรยาน พี่รู้ว่าพ่อแม่เดือดร้อนแต่ก็เฉย ๆ เพราะถ้าให้พ่อแม่ตัวก็จะอดได้รถจักรยาน

จากสถานการณ์ข้อนี้ ในกลุ่มเด็กหนีบ้านและผู้ปกครองต่างก็มีจรรยาวิจารณ์ที่ตรงกัน คือการที่พี่ไม่ให้ความช่วยเหลือนั้น ไม่สมควร แต่ทั้งสองกลุ่มให้เหตุผลไปยังบุคคลที่จะช่วยเหลือต่างกัน(ตารางที่ 11) คือเด็กหนีบ้านส่วนใหญ่กล่าวว่าควรเอาเงินช่วยพ่อแม่ แต่ผู้ปกครองเด็กหนีบ้านส่วนใหญ่ กล่าวว่าควรช่วยเหลือน้อง และเป็นการเห็นแก่ตัว แสดงว่าเด็กหนีบ้านเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือพ่อแม่มากกว่าช่วยน้อง

ส่วนในกลุ่มอื่น ๆ ทุกกลุ่มต่างลงความเห็นว่า พี่ควรนำเงินมาช่วยเหลือพ่อแม่และครอบครัว ซึ่งเป็นจรรยาวิจารณ์ที่แสดงออกถึงความรู้สึกพึ่งพาอาศัยกันในครอบครัว

ข. ในข้อนี้ได้กล่าวถึงแม่อนุญาตให้ลูกไปเที่ยวกันเพื่อน แต่ขณะที่จะไป แม่เกิดปวดท้องอย่างมาก ลูกจึงให้น้องคอยดูแลแม่ ส่วนตัวเองออกไปเที่ยวกับเพื่อน

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ในทุกกลุ่ม ปรากฏว่ามีความสอดคล้องต้องกันว่า การที่ลูกไม่อยู่ดูแลแม่นั้นไม่สมควรทำ(ตารางที่ 4) มีเด็กหนีบ้านและเด็กธรรมดาจำนวนมากที่ตอบว่า เป็นพี่ควรจะอยู่ดูแลแม่เพราะไม่ควรไว้ใจน้องดูแล แสดงว่าเด็กวัยต่าง ๆ เห็นความสำคัญของความเป็นพี่ พี่ต้องรับผิดชอบและเป็นผู้นำของน้อง ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ เฮอร์ลอค[28] ที่กล่าวว่า "ลูกคนโตในครอบครัวหรือที่เป็นพี่นั้น ต้องการมีความสามารถในการเป็นผู้นำของน้อง ๆ และในฐานะพี่เป็นคนโต เขายังถูกคาดหวังให้เป็นแบบอย่างของน้องด้วย" นอกจากนั้นจากเหตุผลที่ได้(ตารางที่ 12) จะพบว่าเด็กที่ตอบว่าเป็นพี่ไม่ควรไว้ใจน้อง จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นในกลุ่มเด็กอายุมาก และจำนวนการตอบว่าควรอยู่ดูแลแม่ จะลดลงในเด็กอายุมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กโตมีความสำนึกในการเป็นผู้นำน้องมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กหนีบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่ต้องรับภาระดูแลน้องมากอยู่แล้ว แต่ก็มีเด็กหนีบ้านบางคนที่ให้คำตอบว่า ควรออกไปเที่ยวเพราะน้องดูแลแทนแล้ว ซึ่งแสดงว่าผู้ตอบขาดความรู้สึกรับผิดชอบเท่าที่ควร

3. จรรยาวิจารณ์ด้านความซื่อสัตย์

ก. ในข้อนี้ได้กล่าวถึงลูกพูดปดกับแม่ว่าสอบได้ที่ 1 แม่จึงให้สตางค์ 50 บาท เป็นรางวัล จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ในทุกกลุ่ม ปรากฏว่ามีความเห็นสอดคล้องต้องกันว่าการที่ลูกทำเช่นนั้น ไม่สมควรเพราะเป็นการพูดโกหก แสดงให้เห็นว่าในทุกกลุ่มมีความเข้าใจตรงกันว่า การพูดปดของเด็กมิใช่มีสาเหตุมาจาก การขาดความรู้ทางศีลธรรมจรรยาด้านนี้ แต่อาจมีสาเหตุอื่นผลักดันให้เด็กต้องพูดปด ผลการวิจัยนี้ขัดกับคำอภิปรายของ บูลล์[29] ที่กล่าวว่าจรรยาวิจารณ์และความรู้ทางศีลธรรมจรรยาเป็นที่มาของการแสดงออกของพฤติกรรมทางศีลธรรมจรรยานั้น คือเขาหมายถึงว่า คนที่รู้ว่าการพูดปดไม่ดี จะไม่พูดปด

ข. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงเด็กยากจนที่ไปเรียนหนังสือโดยไม่มีค่าขนม แต่อยากมีขนมกินอย่างเพื่อนบ้าง จึงหาวิธีขึ้นรถเมล์คันที่แน่น ๆ และพยายามหลบคนเก็บสตางค์

---

[28] Hurlock, op. cit., p.66.

[29] Bull, op. cit., p.5.

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ในระหว่างกลุ่มเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง ปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มมีจรรยาวิจารณ์ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ เกือบทั้งหมดลงความเห็นว่าการกระทำของเด็กไม่สมควร โดยให้เหตุผลเป็นนิสัยไม่ดี ไม่ซื่อสัตย์ และควรเสียค่ารถตามระเบียบ(ตารางที่ 14) แต่ก็มีเด็กและผู้ปกครองบางคนที่ให้ความเห็นว่าที่ไม่สมควรทำเพราะการขึ้นรถเบียดกันอาจเกิดอันตราย ซึ่งแสดงว่าผู้ตอบตัดสินการกระทำโดยคำนึงถึงสวัสดิภาพส่วนตัว ไม่คำนึงถึงความสำคัญของความซื่อสัตย์ของเด็กเลย และยังมีเด็กหนีบ้านและผู้ปกครองเด็กหนีบ้านบางคนที่เห็นว่าไม่สมควรทำ เพราะจะทำให้ถูกจับและเกิดความอับอาย ซึ่งก็เป็นการตัดสินที่คำนึงถึงผลที่จะเกิดกับตัวในปัจจุบันด้านเดียว ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าเด็กหนีบ้านและผู้ปกครองตัดสินการกระทำจากสิ่งที่เคยประสบแก่ตัวเอง นอกจากนี้ยังมีผู้ปกครองที่ตอบไม่แน่ใจในการตัดสินการกระทำ โดยให้เหตุผลว่าเป็นการกระทำที่น่าให้อภัย แต่ถือเป็นผิดทางสังคม ซึ่งแสดงว่าผู้ปกครองเองก็มีความไม่แน่ใจในการตัดสินสิ่งที่ควรไม่ควร อาจเป็นเพราะความจำเป็นทางครอบครัว ขัดแย้งกับมาตรฐานของสังคม ซึ่งอาจเป็นผลให้เด็กกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องลงไปได้

4. จรรยาวิจารณ์ด้านความเมตตากรุณา

ก. กล่าวถึงการที่พี่แอบเอานกของน้องที่ขังไว้ในกรงไปปล่อย เพราะเห็นนกผอมและหงอยจึงสงสาร

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างกลุ่มเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง ปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มมีจรรยาวิจารณ์ที่สอดคล้องกันว่า เป็นการกระทำที่สมควรเพราะถ้าปล่อยไว้เป็นการทรมานสัตว์ และแสดงถึงความเมตตากรุณา แต่ผู้ปกครองเด็กบางคนตอบว่าไม่สมควรทำเพราะนกไม่ใช่ของตัว ซึ่งแสดงถึงการเคารพในสิทธิของผู้อื่น แต่เด็กหนีบ้านกลุ่มนี้ไม่ได้คำนึงถึงสิทธิของบุคคลอื่นเลย(ตารางที่ 15)

ส่วนในกลุ่มเด็กธรรมดาและเด็กหนีบ้าน พบว่าเด็กธรรมดาที่ให้คำตอบว่าไม่สมควรปล่อยนก เพราะไม่ใช่ของตัวมีจำนวนมากกว่าเด็กหนีบ้านในระดับอายุเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าเด็กธรรมดามีความรู้สึกนึกถึงสิทธิของบุคคลอื่นมากกว่าเด็กหนีบ้าน นอกจากนั้นยังพบว่าในกลุ่มผู้ปกครองของเด็กธรรมดาที่ให้คำตอบว่าไม่ใช่ของของตัว มีจำนวนมากกว่าผู้ปกครองเด็กหนีบ้านอีกด้วย

ข. กล่าวถึงแม่ใช้ลูกไปตลาด ลูกไปพบขอทานไม่สบายและอดข้าว จึงเอาเงินทั้งหมดไปซื้อข้าวให้ขอทาน

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างกลุ่มเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง ปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มมีจรรยาวิจารณ์ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีความแตกต่างในอัตราส่วนร้อยละของการตอบและเหตุผลของจรรยาวิจารณ์(ตารางที่ 16) คือ เด็กหนีบ้านที่ตัดสินว่าการกระทำของลูกสมควรมีจำนวนมากกว่าผู้ปกครอง โดยให้เหตุผลส่วนใหญ่ว่าเพราะสงสาร และแสดงถึงความเมตตากรุณา ส่วนจำนวนผู้ปกครองที่ตอบว่าไม่สมควรมีมากกว่าเด็ก โดยให้เหตุผลว่าจะให้หมดไม่ได้ ควรนึกถึงครอบครัว ส่วนเด็กหนีบ้านส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าสตางค์เป็นของแม่ไม่ควรให้ แสดงว่าเด็กหนีบ้านคำนึงถึงการช่วยเหลือบุคคลอื่นมากกว่าจะคำนึงถึงครอบครัว และที่นึกถึงครอบครัวก็เพียงในแง่ที่ว่าสตางค์เป็นของแม่จะเอาไปใช้ไม่ได้ แสดงความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ไม่ดีนัก

ในระหว่างเด็กหนีบ้านอายุ 9 ถึง 12 ปี กับ 13 ถึง 16 ปี พบว่ามีการตัดสินว่าสมควรเพิ่มขึ้นในกลุ่มอายุสูงกว่า(ตารางที่ 7) แสดงว่ามีการคำนึงถึงครอบครัวลดลงในเด็กอายุมาก ซึ่งตรงกันข้ามกับเด็กธรรมดาที่เมื่ออายุมาก ยิ่งมีความรู้สึกนึกถึงครอบครัวมากกว่าเด็กเล็ก คือที่ตอบว่าไม่สมควรมีจำนวนมากเท่าเด็กเล็ก(ตารางที่ 8) แสดงให้เห็นว่าเด็กหนีบ้านอายุมากขึ้นจะมีความสัมพันธ์กับครอบครัวน้อยลง ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าเด็กอยู่ในวัยรุ่นกำลังเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมจากความใกล้ชิดครอบครัวมาสู่สังคมภายนอก และเด็กหนีบ้านมีความรู้สึกแยกออกมาจากครอบครัวมากกว่าเด็กธรรมดา ซึ่งอาจเป็นสาเหตุแห่งการหนีบ้านและประพฤติผิดของเด็ก

5. จรรยาวิจารณ์ด้านการคบเพื่อน

ก. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงเด็กคนหนึ่งมีเพื่อนรักเป็นคนติดเฮโรอิน และไม่เรียนหนังสือ ชอบนั่งฟังเพลงตามร้านกาแฟ แต่เพื่อนมีนิสัยดีมาก คอยช่วยเหลือกันเสมอ

ในการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างเด็กหนีบ้านกับเด็กธรรมดา พบว่าทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือกลุ่มเด็กหนีบ้านที่ตอบว่าสมควรคบมีจำนวนมากกว่าเด็กธรรมดา โดยให้เหตุผล(ตารางที่ 17)ว่าเพื่อนดีและพึ่งพาอาศัยกันได้

แสดงว่าเด็กหนีบ้านบางส่วนตัดสินการคบเพื่อนโดยไม่คำนึงถึงความประพฤติ แต่มุ่งไปในแง่นิสัยและความสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้เท่านั้น ซึ่งต่างจากกลุ่มเด็กธรรมดาที่คำนึงถึงความประพฤติของเพื่อนมากกว่า จากความเห็นด้านการคบเพื่อนนี้ทำให้น่าคิดว่า กลุ่มเพื่อนอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กหนีบ้านประพฤติผิด เพราะเด็กที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนมักประพฤติตามมาตรฐานทางศีลธรรมของกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม[30] โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของสังคม

ข. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงนักเรียนชายชั้น ม.ศ.2 ชวนเพื่อนผู้หญิงไปดูภาพยนตร์ด้วยกันเพียงสองต่อสอง

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง ปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มมีจรรยาวิจารณ์ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ส่วนใหญ่ต่างมีความเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควร แต่จากการพิจารณาเหตุผลของจรรยาวิจารณ์(ตารางที่ 18) เด็กหนีบ้านส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า การไปเช่นนั้นอาจเกิดอันตรายทำนองชู้สาว ส่วนผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่ายังอยู่ในวัยเรียนไม่ควรทำเช่นนี้ แสดงว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ตัดสินการกระทำโดยคำนึงถึงตัวบุคคลผู้กระทำ และมองเด็กในแง่ที่เป็นเด็ก ส่วนเด็กตัดสินการกระทำโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดตามมา และมองพวกเดียวกันในแง่ที่เป็นผู้ใหญ่กว่า ความเห็นนี้อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งกันในด้านการปกครอง และการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

6. จรรยาวิจารณ์ด้านการเชื่อฟังพ่อแม่

ก. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงแม่ให้ลูกใส่เสื้อหนาวไปโรงเรียน เพราะอากาศหนาวและเกรงจะเป็นหวัด แต่ลูกอายเพื่อนจึงแอบถอดก่อนจะไปถึงโรงเรียน

จากการหาความแตกต่างของจรรยาวิจารณ์ในระหว่างกลุ่มเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่าลูกไม่ควรทำเช่นนั้น โดยให้เหตุผล(ตารางที่ 19)ว่า เพราะอากาศหนาว และควรเชื่อฟังคำสั่งของแม่

---

[30] Elizabeth Hurlock, Adolescent Development, (New York : Mc. Graw - Hill Book Co. Inc., 1949). p. 319.

ในระหว่างเด็กหนีบ้านกับเด็กธรรมดาพบว่ามีความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ในด้านนี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เด็กหนีบ้านที่ตอบว่าลูกสมควรทำ มีจำนวนมากกว่าเด็กธรรมดา โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเป็นการเอาอย่างเพื่อนและไม่ขัดใจแม่ ส่วนเด็กธรรมดาที่ตอบว่าไม่สมควร มีจำนวนมากกว่าเด็กหนีบ้าน โดยให้เหตุผลว่าเป็นคำสั่งของแม่อีกทั้งอากาศหนาว แสดงให้เห็นว่าเด็กหนีบ้านมองเห็นความสำคัญของการเชื่อฟังพ่อแม่น้อยกว่าเด็กธรรมดา ซึ่งอาจเป็นเหตุหนึ่งของการหนีบ้านและประพฤติผิด

ในกลุ่มเด็กหนีบ้านอายุ 9 ถึง 12 ปี และ 13 ถึง 16 ปี พบว่ามีความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .10 คือในกลุ่มเด็กอายุมากจะตัดสินว่าสมควรทำมากกว่าเด็กอายุน้อย(ตารางที่ 7) โดยให้เหตุผล(ตารางที่ 19)ส่วนใหญ่ว่าเป็นการเอาอย่างเพื่อนและไม่ขัดใจแม่ แสดงว่าในเด็กโตจะตัดสินการกระทำโดยคำนึงถึงความรู้สึกของบุคคลอื่นมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนและในการตัดสินว่าไม่สมควรก็เช่นกัน มีเด็กหนีบ้านอายุ 13 ถึง 16 ปี ที่ให้เหตุผลวาควรเชื่อฟังเพราะแม่หวังดีมีมากกว่าเด็กอายุ 9 ถึง 12 ปี และเด็กวัยนี้ที่ตอบว่าไม่สมควรทำเพราะอากาศหนาวจะทำให้เป็นหวัดมีจำนวนมากกว่าเด็กอายุ 13 ถึง 16 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กเล็กตัดสินการกระทำโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับตัวมากกว่าเด็กโตซึ่งคำนึงถึงความรู้สึกของบุคคลอื่นมากกว่า ส่วนในเด็กธรรมดาก็พบว่ามีการตัดสินเช่นเดียวกันนี้

ข. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงแม่ใช้ลูกไปซื้อของ แต่ลูกปวดศีรษะไม่ยอมไป

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มเห็นว่าการกระทำของลูกไม่สมควร แต่จากการพิจารณาคำตอบ มีผู้ปกครองตอบว่าสมควรมากกว่าเด็กหนีบ้าน โดยให้เหตุผลว่าเพราะเด็กไม่สบาย แสดงว่าผู้ปกครองตัดสินการกระทำโดยคำนึงถึงตัวเด็กอยู่มาก แต่ก็มีผู้ปกครองถึงร้อยละ 33.33 ที่ตอบว่าเด็กไม่สมควรทำเพราะเป็นการขัดคำสั่งแม่ ซึ่งผิดกับผู้ปกครองเด็กธรรมดาที่ตอบเพียงร้อยละ 6.67 (ตารางที่ 20) แสดงว่าผู้ปกครองเด็กหนีบ้านตัดสินการกระทำโดยคำนึงถึงคำสั่งของผู้อาวุโสมากกว่าผู้ปกครองเด็กธรรมดา

ส่วนในกลุ่มเด็กธรรมดากับผู้ปกครองพบความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์อย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ .10 คือผู้ปกครองที่เห็นว่าสมควรทำมีจำนวนมากกว่าเด็ก โดยให้เหตุผลว่าเพราะเด็กไม่สบาย ส่วนเด็กที่เห็นว่าการกระทำนั้นไม่สมควรมีจำนวนมากกว่าผู้ปกครอง โดยให้เหตุผลส่วนใหญ่ว่าเป็นการขัดคำสั่งแม่และจะทำให้คนอื่นอด จากเหตุผลนี้แสดงว่าผู้ปกครองมีความเห็นใจเด็ก และเด็กก็มีการตัดสินที่คำนึงถึงบุคคลอื่นมากกว่าตัวเอง

7. จรรยาวิจารณ์ด้านการเชื่อฟังครูอาจารย์

ก. กล่าวถึงเด็กนักเรียนคนหนึ่ง ถูกเพื่อนแหย่หลายครั้งจึงโต้ตอบบ้าง ครูหันมาพบเข้าคิดว่าทั้งสองคนเล่นกัน จึงลงโทษโดยสั่งให้ยืนขาเดียวทั้งสองคน แต่คนที่ถูกแหย่ก่อนไม่ยอมทำตามคำสั่งครู เพราะถือว่าตัวไม่ผิด

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างแต่ละกลุ่ม ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือส่วนใหญ่มีความเห็นว่าทำผิดทั้ง 2 ฝ่าย และควรทำตามคำสั่งของครู แสดงให้เห็นว่าในความรู้สึกของทั้งเด็กและผู้ใหญ่ก็ยังมีความเห็นว่าครูเป็นผู้ที่ควรเชื่อฟัง ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่ครูจะเป็นผู้อบรมสั่งสอนศีลธรรมจรรยาของเด็ก ต่อจากพ่อแม่ผู้ปกครอง จะเห็นได้ว่าเด็กบางคนเคารพเชื่อฟังครูมากกว่าพ่อแม่ผู้ปกครองของตัวเสียอีก และจากการศึกษาของชาลี ลัทธิ[31] พบว่าเด็กกับครูมีคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีสอดคล้องกันร้อยละ 75,66 แสดงว่าเด็กรับเอาคุณธรรมที่ครูสั่งสอนไว้ได้มาก

ข. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงครูห้ามนักเรียนไปปัสสาวะขณะกำลังสอน เด็กคนหนึ่งปวดมากแต่ไม่กล้าขออนุญาต จึงแอบไปโดยครูไม่รู้

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างกลุ่มเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือเด็กหนีบ้านทั้งสิ้นเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควร โดยให้เหตุผลว่าเป็นการขัดคำสั่งของครูและผิดระเบียบ ควรขออนุญาตก่อน(ตารางที่ 22) มีผู้ปกครองร้อยละ 26.67 ที่เห็นว่าสมควรทำให้เหตุผลว่าเพราะปวดมากและครูห้ามจึงแอบไป และมีร้อยละ 66.67 ที่เห็นว่าไม่สมควรทำ แสดงว่าผู้ปกครองเด็กบางส่วนมองเห็นความสำคัญของคำสั่งครู และมีความเคารพครูน้อยกว่าเด็ก แต่เด็กหนีบ้านมองเห็นความสำคัญของการเชื่อฟังคำสั่งครูมากกว่าความจำเป็นอื่นใด จากผลการวิจัยนี้ทำให้ได้ความคิดว่าสำหรับเด็กหนีบ้านนั้นครูนาจะมีบทบาทสำคัญในการอบรมศีลธรรม

---

[31] ชาลี ลัทธิ เรื่องเดิม

จรรยามากกว่าพ่อแม่ เพราะเด็กให้การเชื่อฟังมาก

ในกลุ่มเด็กหนีบ้านอายุ 9 ถึง 12 ปี กับ 13 ถึง 16 ปี และเด็กธรรมดาในวัยเดียวกัน พบว่าทั้งเด็กหนีบ้านและเด็กธรรมดาในกลุ่มอายุน้อยทั้งหมด ต่างมีความเห็นว่าควรเชื่อฟังคำสั่งครูและความเห็นนี้จะลดลงในกลุ่มอายุมาก(ตารางที่ 22) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันที่มักจะมีข่าวเสมอเรื่องนักเรียนโตมีปัญหาขัดแย้งกับครู และมีการเดินขบวนเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเด็กนักเรียนไม่อยู่ในโอวาทของครู แต่ปัญหานี้จะไม่เกิดในเด็กเล็ก เพราะเด็กเล็กเชื่อฟังในโอวาทของครู จึงไม่มีปัญหาขัดแย้ง ดังนั้นการปลูกฝังศีลธรรมจรรยาของครูต่อเด็กเล็ก จึงมีความสำคัญมาก ควรจะให้เด็กมีศีลธรรมที่ถาวรจนโต

8. จรรยาวิจารณ์ด้านการเล่นตามกฎเกณฑ์

ก. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงพี่น้องเล่นลูกหินกัน โดยสัญญาว่าถ้าใครแพ้ต้องถูกริบลูกหิน แต่เมื่อน้องแพ้ก็เสียดายจึงแย่งคืนจากพี่ พี่จึงชกน้องและแย่งคืนมาได้ ในสถานการณ์นี้ให้ตัดสินว่าใครเป็นผู้ผิด

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่จากอัตราส่วนร้อยละของการตอบ เด็กหนีบ้านที่ตัดสินว่าน้องทำผิดมีจำนวนมากกว่าผู้ปกครอง(ตารางที่ 4) โดยให้เหตุผล(ตารางที่ 23) ว่าเพราะน้องเล่นผิดสัญญาและแย่งของพี่มา ส่วนผู้ปกครองที่ตัดสินว่าพี่ผิดให้เหตุผลว่า เป็นพี่ไม่ควรทำน้อง จากการตัดสินนี้จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองเด็กหนีบ้านตัดสินการกระทำโดยกำนึงถึงตำแหน่งของผู้กระทำมากกว่าจะนึกถึงกฎเกณฑ์และสัญญา ซึ่งตรงกันข้ามกับเด็ก การตัดสินของผู้ปกครองเช่นนี้อาจทำให้เด็กเข้าใจว่าผู้ปกครองขาดความยุติธรรม และอาจเกิดปัญหาขัดแย้งกันต่อไปได้

ข. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงการเล่นฟุตบอล ผู้รักษาประตูฝ่ายหนึ่งขาแพลงล้มลง ลูกจึงเข้าประตู เขาจึงขอให้ถือการเล่นเป็นโมฆะ เพราะเป็นอุบัติเหตุ

ในการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันในการตัดสิน คือส่วนใหญ่มีความเห็นว่าไม่ควรถือเป็นโมฆะ เพราะเป็นกฎเกณฑ์

ของการเล่นฟุตบอล มีส่วนน้อยที่เห็นว่าควรยกเลิกเพราะเป็นอุบัติเหตุ แสดงว่าทั้งเด็กและผู้ใหญ่มีความเข้าใจในกฎเกณฑ์ของการเล่นดีพอ และในข้อนี้ก็เช่นกันคือจะพบว่ามีเปอร์เซ็นต์ของการตอบว่า ควรทำตามกฎเกณฑ์และกติกาสูงขึ้นในเด็กโต เป็นการสนับสนุนผลการวิจัยในข้อ 8. ก ที่พบว่าเด็กโตขึ้นจะเห็นความสำคัญและมีความเข้าใจในกฎเกณฑ์และกติกาสูงขึ้น

9. จรรยาวิจารณ์ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่

ก. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงแดงได้รับมอบหมายจากแม่ให้ดูแลบ้านและน้องขณะที่แม่ไม่อยู่ แต่มีเพื่อนมาชวนออกนอกบ้าน และยังอ้อแดงว่าที่ไม่ไปเพราะกลัวแม่ แดงจึงตัดสินใจไปกับเพื่อนโดยทิ้งบ้านและน้องที่กำลังหลับไว้

ในการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันในการตัดสิน คือทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นว่าการทิ้งบ้านไปขณะแม่ไม่อยู่นั้นไม่สมควรทำ แต่เมื่อพิจารณาดูเหตุผลที่ให้(ตารางที่ 25) กลุ่มผู้ปกครองที่กล่าวว่าเป็นคำสั่งของแม่ควรทำตาม มีจำนวนมากกว่าเด็กหนีบ้าน ซึ่งแสดงว่าผู้ปกครองมองเห็นความสำคัญของคำสั่งมากกว่าเด็ก ส่วนเด็กหนีบ้านที่ตอบว่าไม่ควรทิ้งบ้านเพราะต้องดูแลน้องและบ้าน มีจำนวนมากกว่าผู้ปกครอง แสดงว่าเด็กหนีบ้านเห็นความสำคัญของหน้าที่มากกว่าผู้ปกครอง นอกจากนั้นยังมีเด็กหนีบ้านบางคนที่ตัดสินการกระทำนี้ว่าไม่ควรทำเพราะจะทำให้ถูกแม่ตี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กหนีบ้านเรียนรู้การตัดสินพฤติกรรมมาจากการลงโทษสั่งสอนของพ่อแม่ ซึ่งนับว่าเป็นการสั่งสอนที่ปราศจากเหตุผลเพียงพอ ทำให้เด็กเข้าใจในเหตุผลของข้อห้าม คลาดเคลื่อนจากผู้ปกครองได้

ข. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงครูให้การบ้านนักเรียน แล้วคาดโทษว่าถ้าใครไม่นำมาส่งในวันรุ่งขึ้นจะถูกลงโทษ คืนนั้นวินัยง่วงนอนมากจึงไม่ได้ทำการบ้าน วันรุ่งขึ้นเขาจึงหนีโรงเรียนเพื่อเลี่ยงจากการถูกลงโทษ

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ปรากฏว่าทุกกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า การกระทำของวินัยไม่สมควร เพราะการหนีโรงเรียนเป็นสิ่งไม่ดีจะเกิดผลเสียตามมา แสดงว่าทุกคนมองเห็นความสำคัญของการเรียนหนังสือ แต่ไม่ได้

คำนึงถึงความรับผิดชอบนัก และในข้อนี้ก็ได้พบเช่นกันว่ามีเด็กจำนวนไม่น้อยที่ให้เหตุผลว่าไม่ควรทำ เพราะจะทำให้ถูกลงโทษหรือตำรวจจับ ซึ่งสนับสนุนการอภิปรายผลในข้อ 9 ก

10. จรรยาวิจารณ์ด้านการเที่ยวเตร่และพักผ่อนหย่อนใจ

ก. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงเด็กชั้น ป.6 ใช้เวลาว่างหลังจากทำงานบ้านแล้วออกไปเช่าหนังสืออ่านเล่นอ่านนอกบ้านถึงค่ำทุกวัน

ในระหว่างเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง ไม่พบความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควร แต่เด็กจะให้เหตุผลไปที่การกลับบ้านค่ำและเสียการเรียน ส่วนผู้ปกครองให้เหตุผลในแง่ความไม่มีประโยชน์จากการอ่านหนังสืออ่านเล่นและเสียการเรียน แต่ก็มีเด็กและผู้ปกครองบางคนที่เห็นว่าการอ่านหนังสืออ่านเล่นให้ความรู้ดีกว่าการเที่ยวเตร่อย่างอื่น

ข. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงเด็กนักเรียนชอบใช้เวลาว่างไปนั่งฟังเพลงตามร้านกาแฟ แต่ไม่ได้ทำความเดือดร้อนให้ใคร

ในระหว่างเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง มีจรรยาวิจารณ์ที่ไม่แตกต่างกัน คือส่วนใหญ่เห็นเช่นเดียวกันว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควร เพราะยังเป็นเด็กอยู่ในวัยเรียนควรช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน แสดงว่าเด็กหนีบ้านมีความรู้ดีถึงความไม่สมควรของการเที่ยวเช่นนั้น แต่ก็มีเด็กบางคนที่เห็นว่าการเที่ยวเช่นนั้นสมควรแล้วเพราะไม่ทำให้ใครเดือดร้อน ความเห็นนี้ในผู้ปกครองมีน้อยมาก เพราะส่วนใหญ่จะไม่เห็นด้วยกับการเที่ยวกับเพื่อนนอกบ้าน แต่มีเด็กหนีบ้านและเด็กธรรมดาที่ให้คำตอบว่า ไม่สมควรทำเพราะพ่อแม่ยังไม่รู้ การตอบเช่นนี้จะมีเฉพาะในเด็กเล็ก ซึ่งแสดงว่าเด็กยังมีความรู้สึกต้องการพึ่งพาพ่อแม่อยู่ ส่วนคำตอบที่ว่าควรอยู่ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านนั้น จะมีเปอร์เซ็นต์การตอบสูงขึ้นในเด็กโต ซึ่งแสดงว่าเด็กโตขึ้นจะมีความรู้สึกรับผิดชอบมากขึ้น

11. จรรยาวิจารณ์ด้านสิ่งเสพติดและการพนัน

ก. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงเด็กที่หัดสูบบุหรี่ตามอย่างเพื่อน

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ในแต่ละกลุ่ม ปรากฏว่าทุกกลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควร แสดงให้เห็นว่าทั้งเด็กและผู้ใหญ่ต่างก็รู้ว่า

การสูบบุหรี่เป็นสิ่งไม่ดี เป็นที่น่าสังเกตว่ามีผู้ปกครองเด็กหนีบ้านถึงร้อยละ 66.67 ที่ให้คำตอบว่าไม่สมควรสูบบุหรี่เพราะยังเป็นเด็ก(ตารางที่ 29) ส่วนที่ตอบว่าจะเป็นอันตรายต่อร่างกายมีเพียงร้อยละ 26.67 ซึ่งแสดงว่าผู้ปกครองเด็กตัดสินความไม่สมควรทำโดยดูจากบุคคลที่กระทำมากกว่า จะพิจารณาถึงผลการกระทำที่จะเกิดขึ้น ซึ่งต่างกับเด็กหนีบ้านที่ให้คำตอบว่ามีอันตรายต่อร่างกายถึงร้อยละ 73.33 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งสองกลุ่มมีเหตุผลของจรรยาวิจารณ์ที่ต่างกัน

ข. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงเด็กแอบดื่มเหล้าของพ่อ

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ในแต่ละกลุ่ม ปรากฏว่าทุกกลุ่มมีความเห็นที่สอดคล้องกันส่วนใหญ่ว่า ไม่สมควรทำเพราะเป็นของมึนเมาและยังเป็นเด็ก(ตารางที่ 30) แสดงว่าทั้งเด็กและผู้ใหญ่ต่างก็เห็นว่าการดื่มสุราเป็นของไม่ดี

ค. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงเด็กเล่นการพนันกัดปลาเอารายได้มาช่วยค่ากับข้าวแม่

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างกลุ่มเด็กหนีบ้านอายุ 9 ถึง 12 ปี กับอายุ 13 ถึง 16 ปี ปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มมีจรรยาวิจารณ์ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คือเด็กหนีบ้านอายุ 9 ถึง 12 ปี ที่ตอบว่าเป็นการกระทำที่สมควรมีมากกว่าเด็กอายุ 13 ถึง 16 ปี โดยให้เหตุผล(ตารางที่ 31) ส่วนใหญ่ว่าให้เอาเงินมาช่วยพอแม่ ส่วนเด็กระดับอายุ 13 ถึง 16 ปี ให้เหตุผลส่วนใหญ่ว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควรเพราะเป็นการพนันไม่สุจริต แสดงว่าเด็กหนีบ้านที่อายุมากจะมีความเข้าใจในเรื่องการพนันว่าเป็นสิ่งไม่ดีมากกว่าเด็กเล็ก

ในระหว่างเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่มีจรรยาวิจารณ์ที่สอดคล้องกันว่า เป็นการกระทำที่ไม่สมควร เพราะเป็นการพนันและทรมานสัตว์ แต่มีผู้ปกครองร้อยละ 26.67 ที่มีความเห็นว่าสมควร โดยให้เหตุผลว่าจะได้เอาเงินมาช่วยแม่ ซึ่งเป็นการตัดสินโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว อันอาจทำให้เด็กรับความรู้ที่ผิด ๆ เช่นนี้ไปจากผู้ปกครองได้ จึงควรแก้ไขความเข้าใจของผู้ปกครองเสียใหม่

12. จรรยาวิจารณ์ด้านกริยามารยาท

ก. กล่าวถึงพี่นั่งล้างจานอยู่ น้องเอาจานมาวางข้างหลัง พี่ไม่เห็นจึงหันมา

ถูกจานตกแตก

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่จากอัตราส่วนร้อยละของการตอบ จะเห็นว่าผู้ปกครองตัดสินการกระทำว่าซุมซามมีจำนวนมากกว่าเด็กหนีบ้าน(ตารางที่ 32) และเด็กตัดสินว่าไม่ซุมซามมีจำนวนมากกว่าผู้ปกครอง โดยให้เหตุผลว่าไม่เจตนาและมองไม่เห็นข้างหลัง ในกลุ่มเด็กธรรมดาและผู้ปกครองก็ได้ผลเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นยังมีเด็กทั้งสองกลุ่มโดยเฉพาะมีมากในเด็กเล็กที่ให้เหตุผลว่าน้องแกล้ง จากการตอบนี้แสดงให้เห็นว่าเด็กตอบอย่างเข้าข้างพวกเดียวกันและมีการโยนโทษให้ผู้อื่น ซึ่งถือว่าเป็นธรรมดาของเด็กในวัยนี้ ส่วนผู้ปกครองก็มักจะตัดสินการกระทำของเด็ก จากการที่เด็กทำของเสียหายโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ดังเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันที่เรามักได้พบบ่อย ๆ คือ ถ้าแม่ได้ยินเสียงจานแตกก็มักจะตะโกนดาลูกทันที โดยไม่มีการไต่ถาม ส่วนลูกก็จะพยายามอธิบายเหตุผลว่าแมวกระโดดมาชนแตกตัวเองไม่ได้ทำ เป็นต้น

ข. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงป่องเล่นกับเพื่อน และถูกเพื่อนทำกระเป๋าเสื้อขาด

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ในแต่ละกลุ่ม ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ป่องไม่ได้ซุกซนแต่เป็นเพราะเพื่อนทำและเหตุบังเอิญ แต่สำหรับกลุ่มเด็กหนีบ้านและผู้ปกครองนั้น มีผู้ปกครองกว่าครึ่งที่เห็นว่าเด็กซนเพราะเล่นไม่ระวัง แสดงว่าผู้ปกครองเด็กหนีบ้านตัดสินการกระทำของเด็กโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล และแสดงถึงความเครียดครัดในระเบียบ ส่วนเด็กหนีบ้านนั้นมีถึงร้อยละ 60.00 ที่ตอบว่าไม่ซนเพราะเพื่อนทำขาด แสดงว่าเด็กตัดสินการกระทำโดยการโยนความผิดให้เพื่อน ส่วนที่ตอบว่าไม่ซนเพราะเป็นการเล่นของเด็กไม่ได้ตั้งใจทำนั้น จะพบว่าในกลุ่มผู้ปกครองเด็กธรรมดาจะให้คำตอบมากที่สุดกว่ากลุ่มอื่น แสดงว่าผู้ปกครองเด็กธรรมดามีความเข้าใจธรรมชาติของเด็กดีกว่าผู้ปกครองเด็กหนีบ้าน

ค. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงลูกจะปะเสื้อที่ขาดให้แม่ แต่ตัดผ้าพลาดไปถูกเสื้อแม่ขาด

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ในระหว่างเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การกระทำของลูกไม่ซุกซน เพราะเป็นเจตนาดีจะช่วยแม่ แต่เพราะเหตุบังเอิญ ส่วนเด็กหนีบ้านอายุ 9 ถึง 12 ปี และ 13 ถึง 16 ปี มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือเด็กหนีบ้านอายุ 9 ถึง 12 ปี ร้อยละ 50 เห็นว่าเป็นการกระทำที่ซุกซนเพราะทำเสื้อแม่ขาดและไม่ระวัง(ตารางที่ 34) และร้อยละ 50 เห็นว่าไม่ซนเพราะมีเจตนาดีและเป็นเหตุบังเอิญ ส่วนเด็กอายุ 13 ถึง 16 ปี ร้อยละ 84 เห็นว่าไม่ซนด้วยเหตุผลเช่นเดียวกัน แสดงว่าเด็กโตมีความเข้าใจในการตัดสินและมีเหตุผลดีกว่าเด็กเล็ก

13. จรรยาวิจารณ์ด้านการลักขโมย

ก. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงเด็กถูกเพื่อนยุให้ขโมยขนมแม่ค้า เด็กถูกเพื่อนล้อว่าไม่กล้า จึงพยายามขโมยจนได้

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ในแต่ละกลุ่ม ปรากฏว่าต่างมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ว่า เด็กไม่สมควรทำเพราะการลักขโมยไม่ดีเป็นสิ่งผิด(ตารางที่ 35) ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ต้องตามกฎเกณฑ์ของสังคม

ข. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงเด็กไปพบเพื่อนที่กำลังอดข้าว ด้วยความสงสารตัวเองก็ไม่มีสตางค์ จึงไปขโมยไก่ทอดแม่ค้ามาให้เพื่อน

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ในแต่ละกลุ่ม ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า เด็กไม่สมควรทำเพราะเป็นขโมยมีความผิด แสดงให้เห็นว่าเด็กและผู้ปกครองมีความเข้าใจในการลักขโมยดีว่า เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ถึงแม้จะเป็นการกระทำเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นก็ตาม แต่ก็มีเด็กหนีบ้านบางคนที่ตอบว่าควรทำเพื่อช่วยเพื่อนที่อด แสดงว่ามีเด็กหนีบ้านที่เห็นความสำคัญของเพื่อนมากกว่าการทำผิด

ค. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงเด็กไปเก็บดอกบัวมาขาย เพื่อหาสตางค์มาซื้อของเล่น

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ในแต่ละกลุ่ม ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นการขโมยของเขา เป็นเด็กไม่ดี แต่เมื่อมาพิจารณาถึงความประพฤติ

ของเด็กหนีบ้านจากทะเบียนประวัติจะพบว่าเด็กส่วนใหญ่ลักขโมย ซึ่งแสดงว่าเด็กกระทำผิดศีลธรรมทั้ง ๆ ที่มีจรรยาวิจารณ์ที่ถูกต้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสาเหตุด้านอื่นผลักดันให้เด็กต้องทำผิด

14. จรรยาวิจารณ์ด้านการแต่งกาย

ก. เป็นสถานการณ์ที่กล่าวถึงเด็กนักเรียรวัยรุ่นที่แต่งตัวตามอย่างเพื่อน คือ ไว้ผมทรงเต่าทอง สวมเสื้อสีสดไม่ติดกระดุม และนุ่งกางเกงขาบาน

จากการหาความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ในแต่ละกลุ่ม ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การแต่งตัวเช่นนี้เป็นการไม่สมควร แต่ในกลุ่มเด็กหนีบ้านและผู้ปกครองจะพบว่ามีความเห็นที่แตกต่างกันอยู่บ้าง(ตารางที่ 38) หรือเด็กหนีบ้านส่วนใหญ่จะตอบว่าไม่สมควรเพราะเป็นลักษณะของจิ๊กโก๋และอันธพาลมีร้อยละ 26.67 ที่ตอบว่าจะถูกตำรวจจับ แสดงว่าเด็กส่วนใหญ่ตัดสินการกระทำว่าไม่ดี โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับตัวในปัจจุบัน ส่วนผู้ปกครองเด็กส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าไม่ดีเพราะไม่สุภาพมีร้อยละ 26.67 ที่ตอบว่ายังไม่ถึงวัย แสดงว่าผู้ปกครองตัดสินการกระทำโดยคำนึงถึงสังคมและตัวบุคคลที่กระทำ ซึ่งนับว่าเป็นความเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน

ตอนที่ 2 จรรยาวิจารณ์ระหว่างกลุ่มเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครอง และเด็กธรรมดากับผู้ปกครอง

จากการหาความแตกต่างระหว่างสองกลุ่ม(ตารางที่ 39) ปรากฏว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครองมีจรรยาวิจารณ์ที่ต่างกันอย่างตรงข้ามร้อยละ 22.33 ต่างกันธรรมดาร้อยละ 6.44 และตรงกันร้อยละ 70.22 ส่วนในกลุ่มเด็กธรรมดากับผู้ปกครอง ให้คำตอบที่ต่างกันอย่างตรงข้ามร้อยละ 21.33 ต่างกันธรรมดาร้อยละ 12.00 ตรงกันร้อยละ 66.67 แสดงว่าเด็กหนีบ้านมีจรรยาวิจารณ์ที่ตรงกับผู้ปกครองมากกว่าเด็กธรรมดา ซึ่งแย้งกับข้อสมมุติฐานที่ว่าเด็กหนีบ้านมีจรรยาวิจารณ์ที่ต่างจากผู้ปกครองมากกว่ากลุ่มเด็กธรรมดากับผู้ปกครอง ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าเด็กหนีบ้านจะมีจรรยาวิจารณ์ส่วนใหญ่ที่ต่างจากผู้ปกครอง และเด็กธรรมดาจะมีจรรยาวิจารณ์ส่วนใหญ่ที่สอดคล้องกับผู้ปกครอง

ผลการวิจัยนี้สนับสนุนงานวิจัยของโฮลสไตน์[32] ที่พบว่าจรรยาวิจารณ์ของพ่อแม่สอดคล้องกับจรรยาวิจารณ์ของเด็ก เพราะได้รับการอบรมถ่ายทอดเอาค่านิยมทางศีลธรรมจรรยามาจากพ่อแม่ผู้ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดมาแต่เกิด

เมื่อได้พิจารณาศึกษาถึงจรรยาวิจารณ์ของผู้ปกครองเด็กหนีบ้านโดยละเอียด พบว่าผู้ปกครองเด็กเหล่านี้ มีจรรยาวิจารณ์ส่วนใหญ่ที่เป็นที่ยอมรับ และต้องตามระเบียบของสังคม เด็กหนีบ้านก็เช่นกันต่างมีความเข้าใจถึงการกระทำที่สมควรและไม่สมควรในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างดีต้องตามระเบียบของสังคมและหมู่คณะ จึงไม่น่าจะมีปัญหาทางความประพฤติผิดศีลธรรม และมีความขัดแย้งกับผู้ปกครองเกิดขึ้น แต่เมื่อมาพิจารณาเหตุผลของจรรยาวิจารณ์ที่ผู้ปกครองและเด็กให้(ตารางที่ 9 ถึง ตาราง 38) จะพบว่าไม่สอดคล้องกันอยู่มาก ในการตัดสินการกระทำ ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะตัดสินโดยคำนึงถึงบุคคลผู้กระทำและคำสั่งของผู้อาวุโสเป็นสำคัญ เช่น ให้เหตุผลว่ายังอยู่ในวัยที่ไม่สมควรจะทำ, เป็นพี่ไม่ควรทำน้อง, ควรเชื่อฟังคำสั่งของพ่อแม่หรือครู ซึ่งเป็นการแสดงความรู้สึกของผู้อำนาจเหนือและมองเด็กในแง่ที่เป็นเด็ก ส่วนเด็กหนีบ้านส่วนใหญ่มีการตัดสินที่เข้าข้างตัวเองอยู่มาก ถึงแม้จะมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ดี แต่ก็เห็นความสำคัญของกลุ่มเพื่อนมาก และมองตัวเองในแง่ที่เป็นผู้ใหญ่ เช่นเห็นความไม่ถูกต้องของการคบเพื่อนต่างเพศในวัยเรียน ไปในทางเรื่องชู้สาว แต่ผู้ปกครองเห็นความไม่เหมาะสมในแง่ที่ยังเป็นเด็กอยู่ในวัยเรียน ความเห็นอันนี้อาจก่อให้เกิดความไม่ลงรอยกันในการปกครอง และการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งต่างกับในกลุ่มเด็กธรรมดากับผู้ปกครองที่มีการให้เหตุผลของจรรยาวิจารณ์สอดคล้องกันมากกว่าเด็กหนีบ้าน

สาเหตุที่จรรยาวิจารณ์ของเด็กหนีบ้านตรงกับผู้ปกครอง แต่แตกต่างกันในทางการให้เหตุผลนี้ อาจเป็นเพราะการอบรมทางด้านศีลธรรมจรรยาที่ผู้ปกครองให้แก่เด็กนั้น มิได้ให้เหตุผลในการสั่งสอนไปด้วย เพียงแต่กล่าวถึงสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำ ใช้วิธีดุว่า ลงโทษ และให้รางวัล เป็นเครื่องตัดสินการกระทำที่สมควร ไม่สมควรของเด็ก ทำให้ไม่เข้าใจเหตุผลอันแท้จริง ในข้อห้ามทางจรรยานั้น จึงสร้างเหตุผลขึ้นจากความเข้าใจของตัวเอง

---

[32]Holstein, loc. cit.

ซึ่งอาจต่างจากเหตุผลของผู้ปกครอง ในเรื่องนี้ บุลล์[33] ได้กล่าวไว้ว่า "พ่อแม่มักจะสั่งสอนในเรื่องศีลธรรมจรรยาแต่เพียงว่าสิ่งนี้ควรทำและไม่ควรทำ ในสถานการณ์เดียวเด็กจึงไม่รู้จักสร้างกฎเกณฑ์ทั่ว ๆ ไปขึ้นมา ดังนั้นจึงเป็นเรื่องของการห้ามแบบชั่วครู่และไม่แน่นอนอะไร เด็กจึงไม่รู้สร้างความรู้สึกถูกผิดที่แน่นอนตายตัวลงไปได้" และเกี่ยวกับเรื่องนี้ ชาลี ลัทธิ[34] ได้กล่าวไว้ว่า "เด็กไทยไม่สามารถจะทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้ใหญ่ในสังคมว่า ต้องการให้ตนเป็นอย่างไร ส่วนมากผู้ใหญ่มักจะเน้นว่าต้องการให้เป็นคนดี แต่จะให้เป็นคนดีในลักษณะอย่างไรมิได้แยกแยะไว้ และความเข้าใจในเรื่องการกระทำดีของเด็กแต่ละคนก็ต่างกัน" และเฮอร์ลอค[35] ยังได้กล่าวไว้อีกว่า "เด็กวัยรุ่นมักจะรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด แต่ไม่รู้จักการกำหนดมาตรฐานของสิ่งถูกผิดได้ และการกระทำที่เด็กตัดสินว่าถูกผิดนั้น เด็กแปลผลจากสิ่งที่พ่อแม่อนุญาตและห้าม"

นอกจากนั้น จากจรรยาวิจารณ์ของเด็กหนีบ้านที่ได้ จะพบว่ามีที่แย้งกับประวัติความประพฤติของเด็กอยู่มาก เช่น ด้านความซื่อสัตย์ เด็กรู้ดีว่าการพูดปดเป็นสิ่งไม่ดี แต่เด็กก็ทำ การเที่ยวเตร่นอกบ้านและการคบเพื่อน และรู้ว่าการลักขโมยเป็นสิ่งผิดแต่ก็มักกระทำ ซึ่งการกระทำเหล่านี้ทราบได้จากทะเบียนประวัติของเด็กหนีบ้าน จากจรรยาวิจารณ์และความประพฤติของเด็กที่ขัดกันนี้ ทำให้น่าคิดว่าการที่ บุลล์[36] กล่าวไว้ว่าความรู้ความเข้าใจด้านศีลธรรมจรรยา จะส่งผลถึงการแสดงพฤติกรรมทางศีลธรรมจรรยาออกมานั้น ไม่น่าจะเป็นความจริงเสมอไป อาจเป็นเพราะมีสาเหตุผลักดันให้เด็กต้องกระทำผิด จากแง่นี้ เฮอร์ลอค[37] ได้อธิบายไว้ว่าความรู้ในเรื่องอะไรถูกอะไรผิด ไม่ใช่เป็นสิ่งยืนยัน การแสดงพฤติกรรมของเด็กยิ่งในวัยรุ่นแล้ว จะมีความสัมพันธ์กันน้อย ระหว่างค่านิยมทางศีลธรรมกับความประพฤติที่แสดงออกมาจริง ๆ จากการศึกษาพบว่ามีสหสัมพันธ์

---

[33] Bull, op. cit., p. 112.

[34] ชาลี ลัทธิ, เรื่องเดิม.

[35] Hurlock, op. cit., p. 321.

[36] Bull, op. cit., p. 6.

[37] Hurlock, op. cit., pp. 330-2.

.25 ระหว่างความรู้ทางศีลธรรมกับความประพฤติ มีสาเหตุหรือสถานการณ์ที่ทำให้คนเราทำตามค่านิยมทางศีลธรรมไม่ได้ คือ

1. กำลังอยู่ในวัฒนธรรมที่สับสนไม่เป็นระเบียบ เช่น กำลังอยู่ในสภาพสงคราม ไม่มีการควบคุมของสังคม และมีสิ่งล่อใจไปในทางผิดมากมาย

2. แต่ละกลุ่มสังคมมีมาตรฐานทางศีลธรรมที่แตกต่างกัน ไม่รู้จะเลือกใช้กลุ่มใด ในเมื่อตัวเองเป็นสมาชิกของสองหรือสามกลุ่มและจำเป็นต้องปฏิบัติตาม ถ้าเขาเลือกตามมาตรฐานของกลุ่มหนึ่ง อีกพวกก็อาจจะไม่พอใจ และอาจจะผิดสำหรับอีกกลุ่ม ซึ่งมักจะพบในเด็กวัยรุ่นที่มีมาตรฐานทางศีลธรรมของกลุ่มเพื่อนต่างกับมาตรฐานของพ่อแม่

3. มีการดิ้นรนระหว่างข้อบังคับของสังคม และความกระหายของตัว เช่น ความยากจน และหิวกระหาย บังคับให้ต้องลักขโมย ซึ่งไปขัดกับข้อห้ามของสังคม

และจากการสรุปผลของ ประสิทธ์ หะรินสุต[38] ที่ได้ทำการศึกษาเด็กหนีบ้านได้กล่าวว่า แรงผลักดันที่เป็นเหตุทำให้เด็กเหล่านี้หนีบ้าน คือสภาพความเป็นอยู่ทางบ้านอันไม่เหมาะสมกับความต้องการทางร่างกายและจิตใจ (physiological and psychological needs) ของเด็กเหล่านี้ สิ่งที่เด็กขาดมากคือ ความต้องการทางใจ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าความประพฤติที่ผิดศีลธรรมของเด็กหนีบ้าน มิใช่มีสาเหตุจากการมีจรรยาวิจารณ์ที่ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม และมิใช่เพราะมีความแตกต่างทางจรรยาวิจารณ์ระหว่างเด็กหนีบ้านกับผู้ปกครองดังที่เข้าใจ แต่สาเหตุของความประพฤติผิดอาจมาจากเหตุต่าง ๆ ดังที่รวบรวมได้ดังนี้ คือ

1. ความต้องการทางร่างกาย บังคับให้ต้องลักขโมย พูดปด หรือประพฤติผิดทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเป็นสิ่งไม่ดี และสังคมไม่ยอมรับ แต่ทำไปเพื่อสนองความต้องการของร่างกาย ดังตัวอย่างในแบบทดสอบวัดจรรยาวิจารณ์ข้อหนึ่งที่กล่าวถึงเด็กที่ไม่ยอมเสียสตางค์คารถ เพื่อเก็บเงินไว้ซื้อขนม มีเด็กให้ความเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง แต่ถ้าเก็บเป็นค่าอาหาร

---

[38]ประสิทธ์ หะรินสุต, เรื่องเดียวกัน, หน้า 203.

แล้วก็เป็นการทำถูก แสดงว่าเด็กรู้ดีว่าเป็นการทำผิด แต่ต้องทำเพราะความหิว

2. ความต้องการเป็นที่ยอมรับ และเป็นที่รักของกลุ่มเพื่อน จึงพยายามประพฤติตามมาตรฐานของกลุ่มเพื่อนและทำตามสิ่งที่เพื่อนเรียกร้อง เนื่องจากเด็กหนีบ้านเป็นพวกที่ขาดความอบอุ่นทางใจ และขาดความรักจากครอบครัวมาก จึงพยายามทำตัวให้เป็นที่รักของกลุ่มเพื่อนเพื่อทดแทนกัน ดังตัวอย่างสถานการณ์ที่เด็กถูกเพื่อนยุให้ขโมยขนมแม่ค้า มีเด็กหนีบ้านให้ความเห็นว่าเป็นการกระทำที่สมควร เพราะเพื่อนชวน

3. ความรู้สึกมีปมด้อย อยากมีอะไรเทียมหน้าเทียมตาเพื่อน จึงกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งความเท่าเทียมกับเพื่อน ดังตัวอย่างสถานการณ์ที่กล่าวถึงการไม่ยอมเสียสตางค์การถเพื่อเก็บเงินไว้ซื้อขนม มีเด็กหนีบ้านให้ความเห็นว่าเป็นการกระทำที่สมควร เพราะไม่มีเงินกินขนมอย่างเพื่อน เกิดปมด้อยจึงต้องทำ

4. ความต้องการเรียกร้องความสนใจจากพ่อแม่ เนื่องจากเด็กหนีบ้านเป็นพวกที่ขาดความเอาใจใส่จากพ่อแม่มาก จึงพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อเรียกร้องความสนใจ เช่น การหนีบ้าน การคบเพื่อนไม่ดีต่าง ๆ ก็เพื่อให้พ่อแม่หันมาสนใจห่วงใยตัว

5. ความต้องการแก้แค้น เช่น อันเนื่องมาจากความรู้สึกว่า พ่อแม่ไม่รักไม่สนใจ จึงประพฤติตัวในสิ่งที่รู้ว่าพ่อแม่ไม่พอใจเพื่อแก้แค้น เช่น เกลียดพ่อจึงขโมยสตางค์พ่อ

6. สภาพบ้านแตก หรือความเป็นอยู่ในบ้านที่ปราศจากความอบอุ่น และความมั่นคงทางใจ ทำให้เด็กทนอยู่ไม่ได้ ต้องหนีออกมาใช้ชีวิตนอกบ้าน และพยายามดิ้นรนหาทางดำเนินชีวิต เพื่อความอยู่รอดและเพื่อความสุข ถึงแม้จะรู้ดีว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควรก็ตาม

อนึ่งเป็นที่น่าคิดว่าอาจมีสาเหตุที่ทำให้ผลของจรรยาวิจารณ์ของเด็กหนีบ้านส่วนใหญ่สอดคล้องกับจรรยาวิจารณ์ของผู้ปกครอง และการที่เด็กมีจรรยาวิจารณ์ที่ไม่สอดคล้องกับความประพฤติอันผิดศีลธรรมที่เด็กได้เคยประพฤตินั้น อาจเป็นเพราะสาเหตุดังนี้คือ

1. ผู้ปกครองเด็กหนีบ้านเข้มงวดกวดขันในเรื่องของศีลธรรมจรรยามากกว่าผู้ปกครองเด็กธรรมดา ทำให้เด็กรับเอาค่านิยมทางด้านนี้ไว้ได้มาก แต่เด็กไม่สามารถปฏิบัติตามได้ อันเนื่องมาจากเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

2. กลุ่มตัวอย่างเด็กหนีบ้านที่นำมาศึกษาครั้งนี้มาจากโรงพยาบาลสำโรง ศูนย์สุขวิทยาจิต และสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านปากเกร็ด ซึ่งเป็นสถานที่รักษา ป้องกัน และให้ความอุปการะเด็กหนีบ้านเหล่านี้ เด็กที่เข้ามารับบริการส่วนใหญ่จะพักที่โรงพยาบาลสำโรง และสถานสงเคราะห์ฯ อยู่เป็นระยะเวลายาวนานถึงปีหรือกว่านั้น ย่อมได้รับการบำบัดรักษาจากแพทย์ ได้มาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น สามารถสนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจ อีกทั้งได้รับการอบรมทางด้านศีลธรรมจรรยาอย่างถูกต้องเพียงพอ สิ่งเหล่านี้อาจทำให้ค่านิยมและการตัดสินทางศีลธรรมจรรยาของเด็กเปลี่ยนแปลงได้จากความคิดดั้งเดิม อันเป็นสาเหตุทำให้เด็กหนีบ้านและประพฤติผิดศีลธรรม